

62011CJ0137

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. rugsėjo 27 d. (*1)

„Darbuotojų migrantų socialinė apsauga — Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 — 13 ir 14c straipsniai — Taikytini teisės aktai — Savarankiškai dirbantys asmenys — Socialinio draudimo sistema — Draudimas — Valstybėje narėje pagal darbo sutartį dirbantis arba jokios veiklos nevykdantis asmuo — Kitoje valstybėje narėje ne pagal darbo sutartį vykdoma veikla — Bendrovės galiotas asmuo — Gyvenimas ne valstybėje narėje, kurioje yra bendrovės buveinė, o kitoje valstybėje narėje — Bendrovės valdymas iš valstybės, kurioje gyvenama — Nacionalinė taisyklė, pagal kurią nustatoma nenuginčijama prezumpcija dėl savarankiškos profesinės veiklos vykdymo valstybėje narėje, kurioje yra bendrovės buveinė — Privalomas draudimas pagal šios valstybės savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos sistemą“

Byloje C-137/11

dėl cour du travail de Bruxelles (Belgija) 2011 m. kovo 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. kovo 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Partena ASBL

prieš

Les Tartes de Chaumont-Gistoux SA

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai K. Schiemann, L. Bay Larsen (pranešėjas), C. Toader ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas J. Mazák,

posėdžio sekretorė R. Ūre, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2012 m. kovo 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

—

Partena ASBL, atstovaujamos advokato M. Lauwers,

—

Les Tartes de Chaumont-Gistoux SA, atstovaujamos advokatė A. Moyaerts ir É. Piret,

—

Belgijos vyriausybės, atstovaujamos L. Van den Broeck ir J.-C. Halleux,

—
Europos Komisijos, atstovaujamos V. Kreuschitz ir G. Rozet,

susipažinęs su 2012 m. birželio 26 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35), iš dalies pakeisto 1998 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1606/98 (OL L 209, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 308, toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 13 ir 14c straipsnių bei SESV 21 straipsnio aiškinimu.

2

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant Partena ASBL (toliau – Partena), Belgijoje savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo kasos, ir bendrovės Les Tartes de Chaumont-Gistoux SA (toliau – bendrovė Les Tartes de Chaumont-Gistoux) ginčą dėl Partena iš šios bendrovės reikalaujamų sumokėti socialinio draudimo įmokų ir palūkanų už laikotarpį nuo 1999 m. pirmojo ketvirčio iki 2007 m. ketvirtojo ketvirčio.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3

Reglamento Nr. 1408/71 nuo aštuntos iki vienuoliktos konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„kadangi pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir savarankiškai dirbantiems asmenims, judantiems Bendrijoje, turėtų būti taikoma tik vienos valstybės narės socialinės apsaugos sistema, kad taikant nacionalinės teisės aktus būtų išvengta sutapimų ir dėl to susiklostančių sudėtingų situacijų;

kadangi atvejais, kai asmeniui tuo pačiu metu taikomi dviejų valstybių narių teisės aktai, kaip išimtis iš bendros taisyklės, turi būti kuo retesni;

kadangi, siekiant garantuoti visų valstybės narės teritorijoje dirbančių darbuotojų vienodą vertinimą, reikia nustatyti, kad pagal bendrą taisyklę jiems taikomi teisės aktai tos valstybės narės, kurios teritorijoje atitinkamas pagal darbo sutartį dirbantis asmuo ar savarankiškai dirbantis asmuo dirba;

kadangi tam tikrose situacijose, pateisinančiose kitokių kriterijų taikymą, galima nesilaikyti šios bendros taisyklės“.

4

Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnyje „Bendrosios taisyklės“ nustatyta:

„1. Laikantis 14c ir 14f straipsnių, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tokie teisės aktai nustatomi remiantis šios antraštinės dalies nuostatomis.

2. Laikantis 14–17 straipsnių:

a)

vienos valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje arba žmona, kurioje jis dirba, buveinė juridškai registruota ar veiklos vieta arba jį nusamdęs asmuo yra kitos valstybės narės teritorijoje;

b)

vienos valstybės narės teritorijoje savarankiškai dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai net ir tuo atveju, jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje;

<...>“

5

Reglamento Nr. 1408/71 14a straipsnio „Specialios taisyklės, taikomos savarankiškai dirbantiems asmenims, išskyrus jų laivų įgulius“ 2 punkte numatyta:

„13 straipsnio 2 dalies b punktas taikomas laikantis šių išimčių ir sąlygų:

<...>

2.

Dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje [įprastai] savarankiškai dirbančiam asmeniui taikomi teisės aktai tos valstybės narės, kurios teritorijoje jis gyvena, jeigu dalis jo veiklos atliekama tos valstybės narės teritorijoje. Jeigu jis neužsiima jokia veikla valstybės narės teritorijoje, kurioje jis gyvena, jam taikomi teisės aktai tos valstybės narės, kurios teritorijoje jis atlieka savo pagrindinę veiklą <...>“

6

Šio reglamento 14c straipsnyje „Specialios taisyklės, taikomos asmenims, vienu metu pagal darbo sutartį ir savarankiškai dirbantiems skirtingų valstybių narių teritorijose“ numatyta:

„Asmeniui, kuris vienu metu dirba pagal darbo sutartį vienos valstybės narės teritorijoje ir savarankiškai dirba kitos valstybės narės teritorijoje, taikomi:

a)

jeigu b punkte nenustatyta kitaip, valstybės narės, kurios teritorijoje jis dirba mokamą darbą pagal darbo sutartį, teisės aktai arba, jeigu jis tokį darbą dirba dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje, [atitinkamai valstybės narės, kurioje yra įmonės arba darbdavio buveinė ar gyvenamoji vieta, įmonės filialo arba nuolatinės atstovybės vieta arba darbuotojo gyvenamoji vieta, teisės aktai];

b)

VII priede nurodytais atvejais:

—

valstybės narės, kurios teritorijoje jis dirba pagal darbo sutartį mokamą darbą, teisės aktai <...>

ir

—

valstybės narės, kurios teritorijoje jis savarankiškai dirba, teisės aktai <...>.“

7

Reglamento Nr. 1408/71 VII priede išvardijami 18 atvejų, kai kartu taikomi dviejų valstybių narių teisės aktai, t. y. situacijos, kai asmuo savarankiškai dirba vienos iš 17 šiame priede išvardytų valstybių narių teritorijoje ir pagal darbo sutartį – kitoje valstybėje narėje.

8

Jo 1 punkte tvirtinama:

„Jeigu asmuo savarankiškai dirba Belgijoje ir turi mokamą darbą pagal darbo sutartį kitoje valstybėje narėje.“

Belgijos teisė

9

Belgijos teisėje savarankiškai dirbančių asmenų draudimo pagal socialinės apsaugos sistemą klausimus reglamentuoja 1967 m. liepos 27 d. Karaliaus dekretas Nr. 38 dėl socialinės apsaugos sistemos taikymo savarankiškai dirbantiems asmenims (Moniteur belge, 1967 m. liepos 29 d.), kuris buvo pakeistas, be kita ko, 1996 m. lapkričio 18 d. Karaliaus dekretu dėl savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos sistemai skirtų finansinių ir kitų nuostatų taikant 1996 m. liepos 26 d. įstatymo dėl socialinės apsaugos modernizavimo ir pensijų teisinių sistemų patikimumo užtikrinimo VI skyrį ir 1996 m. liepos 26 d. įstatymo dėl Belgijos dalyvavimo Europos ekonominėje ir pinigų sąjungoje biudžetinių sąlygų užtikrinimo 3 straipsnį (Moniteur belge, 1996 m. gruodžio 12 d., toliau – Karaliaus dekretas Nr. 38).

10

Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio, esančio I skyriuje „Taikymo sritis“, 1 dalyje nustatyta:

„Šiame dekrete savarankiškai dirbančiu asmeniu laikomas fizinis asmuo, vykdomas Belgijoje profesinę veiklą, nesudaręs darbo sutarties ar nesaistomas statutinių santykių.“

Jei ne?rodoma priešingai, laikoma, kad asmuo, vykdomas Belgijoje profesin? veikl? ir gaunantis pajamas, numatytas [tam tikrose 1992 m. pajam? mokes?io kodekso nuostatose], draudžiamas ankstesn?je pastraipoje nurodytomis s?lygomis.

Šios dalies taikymo tikslais profesine veikla laikoma tokia veikla, kuri vykdoma pagal darbo sutart?, kai taikant kuri? nors iš darbuotoj? socialinio draudimo r?ši? suinteresuotasis asmuo tuo pagrindu laikomas sudar?s darbo sutart?.

<...> nenugin?ijamai preziumuojama, kad Belgijoje bendrovi? pelno mokes?iu apmokestinam? bendrovi? arba fizini? asmen? nerezident? pajam? mokes?iu apmokestinam? asociacij? ?galioti asmenys Belgijoje vykdo savarankišk? profesin? veikl?."

11

Pagal Karaliaus dekreto Nr. 38 15 straipsnio 1 dalies tre?i? pastraip? bendrov?s yra solidariai atsakingos už j? ?galiot? asmen? ?mok? mok?jim?.

12

2004 m. lapkri?io 3 d. Sprendimu Nr. 176/2004 Cour d'arbitrage (Arbitražo teismas), v?liau tap?s Cour constitutionnelle (Konstitucinis Teismas), pripažino Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio 1 dalies ketvirt? pastraip? prieštaraujan?ia Konstitucijai d?l t? jos nuostat?, kurios skirtos asmenims, paskirtiems Belgijos pelno mokes?iu arba fizini? asmen? nerezident? pajam? mokes?iu apmokestinam? bendrovi? ?galiojais asmenimis ir nevadovaujantiems atitinkamai bendrovei iš užsienio. Šis teismas nusprend?, kad nenugin?ijama prezumpcija, taikoma toki? ?galiot? asmen? atžvilgiu, yra visuotinai taikoma ir absoliuti, tod?l neproporcinga, nes ji veikl? nutraukusiems ?galiojais asmenims neleido šio fakto ?rodyti niekaip kitaip, tik atsistatydinant ir nutraukiant su j?, kaip savarankiškai dirban?i? asmen?, statusu susijusius ?sipareigojimus.

13

Ta?iau Konstitucinis Teismas neman?, kad Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa, kiek ji skirta Belgijoje buvein? turin?ioms bendrov?ms iš užsienio vadovaujantiems ?galiojais asmenims, prieštarauja Konstitucijai. Šis teismas nusprend?, jog nenugin?ijamas prezumpcijos pob?dis gal?t? b?ti laikomas b?tinu siekiant užtikrinti, kad tokie ?galiotieji asmenys b?t? apdrausti pagal savarankiškai dirbantiems asmenims taikom? socialin?s apsaugos sistem?, atsižvelgiant ? tai, kad nacionalin?s valdžios institucijos toki? asmen? atžvilgiu neturi informacijos ir ?galiojimų, kuriuos jos turi Belgijoje bendrov?ms vadovaujan?i? ?galiot? asmen? atžvilgiu.

14

Remiantis šiuo Cour d'arbitrage sprendimu šiuo metu pagal Belgijos teis? ši prezumpcija lieka nenugin?ijama asmen?, vadovaujan?i? Belgijoje savo buveinės ?steigusioms bendrov?ms iš užsienio, atžvilgiu, d?l ko šie asmenys draudžiami Belgijoje kaip savarankiškai dirbantys asmenys, neatsižvelgiant ? tai, ar jie faktiškai vykdo toki? veikl?.

Pagrindin? byla ir prejudiciniai klausimai

15

Bendrov? Les Tartes de Chaumont-Gistoux buvo ?steigta 1993 m. balandžio 17 dien?.

16

Kadangi jos buvein? yra Belgijoje, ši bendrov? apmokestinama Belgijos pelno mokes?iu.

17

Per 1995 m. spalio 12 d. visuotin? akcinink? susirinkim? O. Rombouts ir M. Van Acker kiekvienam atskirai priklaus? po pus? bendrov?s kapitalo. 2000 m. birželio 7 d. ir 2006 m. birželio 7 d. visuotiniuose akcinink? susirinkimuose buvo prat?sti j?, kaip bendrov?s vadov?, ?galiojimai.

18

Nuo 1999 m. pabaigos O. Rombouts gyvena Portugalijoje.

19

Nuo 2001 m. sausio 1 d. iki 2005 m. liepos m?n. jis ten dirbo pagal darbo sutart? arba gavo bedarbio pašalp?.

20

Prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas nurodo, kad nuo 2007 m. lapkri?io m?n. O. Rombouts Portugalijoje vykdo savarankišk? veikl?, ta?iau pažymi, jog bendrov? Les Tartes de Chaumont-Gistoux tvirtina, kad ši veikla prasid?jo 2005 m. lapkri?io m?nes?.

21

2008 m. geguž?s 28 d. Partena ?teik? O. Rombouts ir bendrovei Les Tartes de Chaumont-Gistoux reikalavim? sumok?ti 125696,5 euro sum?, kuri atitinka O. Rombouts mok?tin? ?mok? sum? už laikotarp? nuo 1999 m. pirmojo ketvir?io iki 2007 m. ketvirtojo ketvir?io bei ketvir?i? ir metines pal?kanas.

22

2008 m. rugpj??io 5 d. pareikštu ieškiniu bendrov? Les Tartes de Chaumont-Gistoux užgin?ijo š? reikalavim? Tribunal du travail de Nivelles (Nivelio darbo byl? teismas).

23

2009 m. rugs?jo 14 d. sprendimu d?l šio ieškinio Tribunal du travail de Nivelles pripažino j? priimtinu, o 2009 m. gruodžio 14 d. sprendimu – pagr?stu.

24

2010 m. sausio 29 d. Partena d?l ši? sprendim? pateik? apeliacin? skund?.

25

Per proces? ji pažym?jo, jog, atsižvelgiant ? tai, kad nuo 2001 m. sausio 1 d. O. Rombouts dirbo Portugalijoje pagal darbo sutart?, nuo to momento jis gal?jo b?ti tik papildomai apdraustas pagal Belgijos socialin?s apsaugos sistem?, taikom? savarankiškai dirbantiems asmenims. Tod?l šiuo metu Partena reikalaujama sumok?ti suma yra 68317,61 euro ir pal?kanos, o ne 125696,5 euro.

Bendrovė Les Tartes de Chaumont-Gistoux ginėja bet kokį O. Rombouts draudimą pagal savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos sistemą Belgijoje. Ji tvirtino, kad Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa, kiek ji lemia Belgijos teisės aktų taikymą, prieštarauja Europos Sąjungos teisei, pirmiausia EB 18 straipsniui.

Šiomis aplinkybėmis Cour du travail de Bruxelles nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1.

Ar taikant Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesnius straipsnius, konkrečiai kalbant, 14c straipsnį, valstybės narė gali, vykdydama jai suteiktą kompetenciją, nustatyti draudimo pagal jos socialinės apsaugos sistemą, taikomą savarankiškai dirbantiems asmenims, sąlygas, „vadovavimą iš užsienio šioje valstybėje apmokestinamai bendrovei“ prilyginti veiklai jos teritorijoje?

2.

Ar [Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa] suderinama su <...> Sąjungos teise, pirmiausia su [SESV] 21 straipsnyje tvirtinta judėjimo ir apsigyvenimo laisve, jei pagal ją kitoje valstybėje narėje gyvenančiam ir iš užsienio Belgijoje apmokestinamai bendrovei vadovaujančiam asmeniui neleidžiama nuginėti prezumpcijos, kad jis yra apdraustas pagal savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos sistemą, nors Belgijoje gyvenantis galiotasis asmuo, kuris iš užsienio nevadovauja tokiai bendrovei, ši prezumpciją gali nuginėti ir pateikti rodymą, kad nevykdo savarankiškos veiklos, kaip tai suprantama pagal Karaliaus dekreto Nr. 38 [3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą]“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

Dėl kompetencijos

Belgijos vyriausybė tvirtina, kad Teisingumo Teismas neturi kompetencijos atsakyti į pirmąjį klausimą, nes tai reikštų, kad Teisingumo Teismas turėtų aiškinti Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą arba nagrinėti jo suderinamumą su Reglamento Nr. 1408/71 14c straipsniu.

Pakanka konstatuoti, kad šiuo pirmuoju klausimu, pagal tai, kaip jis suformuluotas, siekiama, kad būtų išaiškinta Sąjungos teisės nuostata (nagrinėjamu atveju Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesni straipsniai), o ne kad būtų išaiškinta nacionalinės teisės nuostata arba vertintas jos suderinamumas su Sąjungos teise.

Pagal nusistovėjusį teismo praktiką (žr., be kita ko, 2011 m. sausio 27 d. Sprendimo Vandoorne, C-489/09, Rink. p. I-225, 25 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką) Teisingumo Teismas

kompetentingas pateikti nacionaliniam teismui visapus? S?jungos teis?s i?ai?kinim?, kuris leist? pa?iam nacionaliniam teismui ?vertinti nacionalin?s teis?s nuostatos suderinamum? sprendžiant jo nagrin?jam? byl?.

31

Vadinasi, Teisingumo Teismas kompetentingas nagrin?ti pirm?j? klausim?.

D?l priimtino

32

Belgijos vyriausyb? tvirtina, kad pirmasis klausimas nepriimtinas, nes Reglamento Nr. 1408/71 14c straipsnio b punkto i?ai?kinimas neb?t? reik?mingas sprendimo pri?imimui pagrindin?je byloje.

33

I? tikr?j?, jos teigimu, Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje numatytos nenugin?ijamos prezumpcijos nereik?t? taikyti O. Rombouts draudimui pagal savarankiškai dirban?i? asmen? socialin?s apsaugos sistem?.

34

Ši prezumpcija taikytina siekiant apdrausti ?galiotus asmenis, i? u?sienio valdan?ius Belgijoje buveines ?steigusias bendroves ir šioje valstyb?je nar?je nedeklaruojan?ius joki? ?mon?s vadov? pajam?, nes tam, kad i?vengt? numatytos draudimo s?lygos d?l profesin?s veiklos vykdymo, nurodo, kad j? ?galiojimai yra neatlygintini.

35

Belgijos vyriausyb? nurodo, kad pagrindin?je byloje nagrin?jamu laikotarpiu O. Rombouts, kaip bendrov?s administratorius, buvo apmokestintas nerezidentams taikomu Belgijos mokes?iu d?l jo, kaip bendrov?s ?galio asmens, veiklos pagal 1992 m. Pajam? mokes?io kodekso 2 straipsnio 1 dalies a punkt?, 227 straipsnio 1 dal? ir 228 straipsnio 1 dal? bei 1969 m. liepos 16 d. Briuselyje pasirašytos Belgijos ir Portugalijos sutarties d?l dvigubo apmokestinimo i?vengimo (Recueil des traités des Nations Unies, 787 t., p. 4), i? dalies pakeistos 1995 m. kovo 6 d. Briuselyje pasirašyta ir 2001 m. balandžio 5 d. ?sigaliojusia papildoma sutartimi (Recueil des traités des Nations Unies, 2155 t., p. 76), 16 straipsn?.

36

Be to, Belgijos vyriausyb? nurodo, kad O. Rombouts niekada negin?ijo šio apmokestinimo, o socialin?s ?mokos, kurios yra pagrindin?s bylos dalykas buvo apskai?iuotos remiantis mokes?i? administracijos gautomis ?mon?s vadovo pajamomis.

37

Tad nei O. Rombouts, nei bendrov? Les Tartes de Chaumont Gistoux negali remtis neatlygintinu ?galiojimo vykdymu siekdami nugin?yti s?lygos d?l profesin?s veiklos vykdymo buvim?.

38

Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad savo rašytin?se pastabose Belgijos vyriausyb? paai?kino, kad Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje ?tvirtinta prezumpcija nenugin?ijamai numato bendrov?s ?galiot? asmen? draudim? pagal Belgijos savarankiškai

dirban?i? asmen? sistem?, „net“ jeigu jie nedeklaravo joki? pajam? pagal š? ?galiojimo pagrind?.

39

Tai reiškia, anot pa?ios Belgijos vyriausyb?s, kad ši prezumpcija taikoma ir tokiems bendrovi? ?galiotiems asmenims, kaip antai aptariami pagrindin?je byloje, kurie d?l bendrov?s ?galio to asmens veiklos apmokestinami Belgijoje nerezident? pajam? mokes?iu.

40

Tad pirmasis klausimas reikšmingas, nes susij?s su Reglamento Nr. 1408/71 14 c straipsnio b punktu.

41

Vadinasi, jis priimtinas.

D?l esm?s

42

Pirmiausia reikia pažym?ti, kad prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas jam pateikt? gin?? apsiribojo nagrin?ti vien d?l situacijos, susijusios su laikotarpiais, per kuriuos bendrov?s ?galiotas asmuo gyveno Portugalijoje ir ten dirbo pagal darbo sutart? arba nevykd? jokios veiklos. Jam atrodo, kad draudimas pagal Belgijos savarankiškai dirban?i? asmen? sistem? šiais laikotarpiais n?ra atmetamas pagal Reglament? Nr. 1408/71 ir jo VII pried?. Teisingumo Teismui reikia apsiriboti tik šios situacijos nagrin?jimu

43

Šiomis aplinkyb?mis reikia daryti prielaid?, kad prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas savo pirmuoju klausimu iš esm?s siekia sužinoti, ar pagal S?jungos teis?, konkre?iai kalbant, pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies b punkt? ir 14c straipsnio b punkt? bei jo VII pried?, draudžiami nacionalin?s teis?s aktai, kuriuose, kaip antai Karaliaus dekreto Nr. 38 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje, valstybei narei leidžiama nenugin?ijamai preziumuoti, kad joje apmokestinama bendrov? valdoma iš kitos valstyb?s nar?s pirmosios valstyb?s teritorijoje.

44

Šiuo klausimu prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas siekia išsiaiškinti, kaip pla?iai valstyb? nar? gali draudimo pagal savo savarankiškai dirban?i? asmen? socialinio draudimo sistem? tikslais apibr?žti susijusi? darbuotoj? veiklos vykdymo viet?.

45

Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistov?jusi? teismo praktik? Reglamento Nr. 1408/71 II antraštin?s dalies nuostatomis, apibr?žian?iomis Europos S?jungoje judantiems darbuotojams taikytinus teis?s aktus, siekiama vis? pirma užtikrinti, jog suinteresuotiesiems asmenims b?t? taikoma vienos valstyb?s nar?s socialin?s apsaugos sistema, ir taip išvengti taikytin? nacionalin?s teis?s akt? kumuliacijos ir d?l to susiklostan?i? sud?ting? situacij?. Šis principas, be kita ko, nustatytas šio reglamento 13 straipsnio 1 dalyje (žr., be kita ko, 2012 m. birželio 12 d. Sprendimo Hudzinski ir Wawrzyniak, C-611/10 ir C-612/10, 41 punkt?).

Taip pat reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1408/71 nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į SESV 48 straipsnio tikslą prisidėti prie kuo didesnės darbuotojų migrantų judėjimo laisvės užtikrinimo (žr. minėto Sprendimo Hudzinski ir Wawrzyniak 53 punktą).

Reglamento Nr. 1408/71 aštuntoje konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir savarankiškai dirbantiems asmenims turėtų būti taikoma tik vienos valstybės narės socialinės apsaugos sistema. To paties reglamento devintoje konstatuojamojoje dalyje papildomai nurodoma, kad atvejai, kai asmeniui tuo pačiu metu taikomi dviejų valstybių narių teisės aktai, kaip išimtis iš bendros taisyklės, turi būti kuo retesni.

Pagal šio reglamento dešimtą konstatuojamąją dalį tinkamas kriterijus siekiant nustatyti taikytinus teisės aktus pagal bendrą taisyklę yra veiklos pagal darbo sutartį arba savarankiškos veiklos vykdymo vieta. Reglamento Nr. 1408/71 vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje šios bendros taisyklės išimties numatytos esant tik tam tikroms situacijoms, pateisinančioms kitokių kriterijų taikymą.

Tad iš Reglamento Nr. 1408/71 struktūros ir sistemos išplaukia, kad atitinkamo asmens veiklos pagal darbo sutartį arba savarankiškos veiklos „vykdymo vietos“ kriterijus yra pagrindinis siekiant nustatyti taikytinus teisės aktus, ir nuo jo gali būti nukrypstama tik esant tam tikrai situacijai, taikant papildomus susijusius kriterijus, pavyzdžiui, pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo gyvenamosios vietos valstybės, į ją darbinusios įmonės buveinės vietos valstybės ar šios įmonės filialo ar nuolatinės atstovybės vietos valstybės, arba darbuotojo pagrindinės veiklos vietos valstybės, numatytus Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 ir 3 punktuose, 14a straipsnio 2 ir 3 punktuose bei 14c straipsnio a punkto paskutiniame sakinyje.

Dėl sąvokų „veikla pagal darbo sutartį“ ir „savarankiška veikla“, kaip jos suprantamos Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesniuose straipsniuose, pažymėtina, kad jos taikytinos veiklai, kuri tokia laikoma pagal valstybės narės, kurios teritorijoje ši veikla vykdoma, socialinės teisės aktus (žr., be kita ko, 1997 m. sausio 30 d. sprendimą de Jaeck, C-340/94, Rink. p. I-461, 34 punktą ir Hervein ir Hervillier, C-221/95, Rink. p. I-609, 22 punktą).

Vadinasi, ši sąvokų turinys apibrėžiamas valstybių narių, kurių teritorijose veikla vykdoma pagal darbo sutartį arba savarankiškai, teisės aktuose.

Tad pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesnius straipsnius pirma nustatoma darbuotojo profesinės veiklos vieta, ir tai, kaip matyti iš šio reglamento dešimtos konstatuojamosios dalies, kaip bendra taisyklė lemia taikytiną teisės aktą nustatymą, o paskui veikla kvalifikuojama kaip veikla pagal darbo sutartį arba savarankiškai vykdoma veikla.

53

Tačiau, skirtingai nei s?vokos „veikla pagal darbo sutartį“ ir „savarankiškai vykdoma veikla“, s?voka veiklos „vykdymo vieta“ turi būti laikoma ne valstybi? nari? teis?s akt?, o S?jungos teis?s s?voka, todėl Teisingumo Teismas ir pateikia jos išaiškinimą.

54

Iš tikrų?, jei ši s?voka taip pat būtų apibr?žinama valstybi? nari? teis?s aktuose, ji, kaip kriterijus, galėtų būti atitinkam? valstybi? nari? apibr?žinama arba aiškinama prieštarai, ir dėl vienos tam tikro asmens veiklos būtų taikomi keli teis?s aktai (kumuliacija). Tačiau dėl tokios kelių teis?s aktų kumuliacijos suinteresuotam asmeniui galėtų tekti mokėti dvigubas socialinio draudimo ?mokas nuo to pa?io pajam? ir ji būtų nepalanki darbuotojams, pasinaudojantiems S?jungos teis?je ?tvirtinta laisvo judėjimo teise, o tai akivaizdžiai prieštarautų Reglamento Nr. 1408/71 tikslui.

55

Kaip dėl min?to reglamento 14d straipsnio 2 dalies nusprend? Teisingumo Teismas, pagal j? valstyb?ms nar?ms nustatoma pareiga nediskriminuoti darbuotojų, kuriems taikomas to paties reglamento 14c straipsnio b punktas, palyginti su darbuotojais, kurie vis? savo veiklą vykdo vienoje valstyb?je nar?je (žr. 2006 m. kovo 9 d. Sprendimo Piatkowski, C-493/04, Rink. p. I-2369, 27 punkt?).

56

„Vykdyto vietos“ s?vok? aiškinant kaip S?jungos teis?s s?vok?, reikia priminti, kad, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, s?vok?, kuri? apibr?žties S?jungos teis? nepateikia, reikšm? ir apimtį turi būti nustatoma remiantis j? ?prasta reikšme bendrin?je kalboje, kartu atsižvelgiant ? kontekst?, kuriame jos vartojamos, ir teis?s akt?, kuriuose jos ?tvirtintos, tikslus (žr., be kita ko, 2005 m. kovo 10 d. Sprendimo easyCar, C-336/03, Rink. p. I-1947, 21 punkt? ir jame nurodyt? teismo praktik?).

57

Šiuo klausimu s?voka veiklos „vykdymo vieta“ turi būti suprantama pirmine vartojam? termin? reikšme, t. y. apibr?žian?ia viet?, kur susij?s asmuo konkrečiai atlieka su šia veikla susijusius veiksmus.

58

Tačiau preziumuojant, kad Belgijoje pelno mokes?iu apmokestintos bendrov?s ar nerezident? pajam? mokes?iu apmokestintos asociacijos ?galėti asmenys nenugin?ijamai laikomi Belgijoje savarankiškai dirban?iais asmenimis, veiklos vykdymo vietos apibr?žimas pagal nagrin?jamas nacionalines nuostatas gali visiškai neatitikti ankstesniame šio sprendimo punkte pateikto apibr?žimo, todėl prieštarauti S?jungos teisei.

59

Nors tiesa, kad valstybių narių socialinės apsaugos sistemos priskiriamos ne Sąjungos teisei, o jų pačių kompetencijai, ir kad, nesant Bendrijos lygiu suderintų teisės normų, atitinkama valstybė narė pati savo teisės normomis apibrėžia teisės arba pareigos priklausyti socialinės apsaugos sistemai sąlygas, svarbu ir tai, kad atitinkama valstybė narė, vykdydama savo kompetenciją, nepažeistų Sąjungos teisės (žr., be kita ko, minėto Sprendimo Piatkowski 32 ir 33 punktus).

60

Žinoma, kaip nurodo Belgijos vyriausybė, pagrindinėje byloje nagrinėjama prezumpcija gali užkirsti kelią sukūjimams socialinio draudimo srityje, kai siekiama išvengti privalomo savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo dirbtinai perkelti Belgijoje įsteigtą bendrovę įgalioti asmenų veiklą. Tačiau nacionalinės teisės aktuose ši prezumpcija pripažinus nenuginėjama, peržengiama tai, kas yra griežtai būtina siekiant šio teisėto tikslo kovoti su tokiu sukūjimu, nes dėl jos atitinkamiems darbuotojams apskritai sudaroma kliūtis nacionaliniame teisme parodyti, kad jų veiklos vykdymo vieta iš tikrųjų yra kitoje valstybėje narėje, kurioje jie konkrečiai atlieka su šia veikla susijusius veiksmus.

61

Tad pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad pagal Sąjungos teisę, konkrečiai pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies b punktą ir 14c straipsnio b punktą bei jo VII priedą, draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos valstybei narei leidžiama nenuginėjamai preziumuoti, kad joje apmokestinama bendrovės valdymo iš kitos valstybės narės veikla laikytina kaip atliekama pirmosios valstybės teritorijoje.

Dėl antrojo klausimo

62

Atsižvelgiant į pirmojo klausimo atsakymą, nereikia nagrinėti antrojo klausimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

63

Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

Pagal Sąjungos teisę, konkrečiai kalbant, pagal 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto 1998 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1606/98, 13 straipsnio 2 dalies b punktą ir 14c straipsnio b punktą bei jo VII priedą, draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos valstybei narei leidžiama nenuginėjamai preziumuoti, kad joje apmokestinama bendrovės valdymo iš kitos valstybės narės veikla laikytina kaip atliekama pirmosios valstybės teritorijoje.

Parašai.

(*1) Proceso kalba: pranc?z?.